herpy

GRODOR

Riggenbach's Reed Frog

Hyperolius riggenbachi

En liten, färgstark höglandsgroda från Kamerun och östra Nigeria, med slingrande teckningar i svart, rött och gult och en orange till röd buk. *Hyperolius riggenbachi* är nattaktiv, lever av små insekter, kräver ett högt, ljust terrarium och leker i vatten när regnet sätter in.

Familj: Hyperoliidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-4 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**4-12 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Bergsskog och våtmark**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 30 × 40 cm** L × B × H för 4 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, natt	**17-20 °C**
Luftfuktighet	**65-80 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 3-5 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**I grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Könsmogen	**12 mån.**
Ägg per läggning	**30-300**
Kläckning	**6-8 dagar**
Larvtid	**45-120 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Hyperolius riggenbachi är en liten lövgroda i familjen Hyperoliidae. Hanarna är omkring 3 cm, medan honorna blir något större och når omkring 4 cm. Det är en kraftigt tecknad art, och utseendet växlar från trakt till trakt. Man skiljer mellan två former. Hos nominatformen är ryggen täckt av ett hoptrasslat, maskliknande mönster i svart, rött och gult, och buken är orange. Hos *H. riggenbachi hieroglyphicus* är mönstret antingen ljusgult på mörk botten eller mörkt på gul botten, buken är starkt orange eller röd, och utsidan av fram- och bakben är glänsande röd. Hanar och honor är dessutom olika färgade.

Arten beskrevs 1910 av Fritz Nieden under namnet *Rappia riggenbachi*, och namnet hedrar Fritz Wilhelm Riggenbach (1864-1944). Underarten *hieroglyphicus* beskrevs 1931 av Ernst Ahl. Hos *Hyperolius* ligger pupillen vågrätt, och det skiljer släktet från de madagaskiska släktingarna, vars pupill är lodrät.

Grodan är aktiv på natten, och på dagen sitter den ofta orörlig på ett blad eller en ruta. Hanarna är högljudda och försvarar en favoritplats med sina läten, så arten lämpar sig dåligt för ett sovrum. Det finns ingen dokumenterad hudgift hos arten, men amfibier bör som alltid inte hanteras i onödan, och händerna tvättas efter kontakt med djur eller terrarium. Storlek, livslängd och aveltal för arten är bara sparsamt belysta. Livslängden är inte dokumenterad; 4-12 år är lånat från den något mindre *Hyperolius pickersgilli*, där hanarna lever 4-6 år och honorna 10-12 år i fångenskap.

Utbredning och livsmiljö

Hyperolius riggenbachi finns i västra och norra Kamerun och i sydöstra Nigeria. I Kamerun lever den i Bamenda-höglandet, bland annat vid Bamenda, Bafut, Bafoussam och Mount Oku, och vidare österut på Adamawa-platån, till exempel på Tchabal Mbabo och vid Mayo Darlé. I Nigeria finns den på Mambilla-platån och Obudu-platån och i Gashaka-Gumti nationalpark.

Utbredningen är liten och håller sig till höglandet. De allra flesta fynden kommer från Kamerun, och bara en mindre del från Nigeria. Arten är vanlig inom sitt område, men hotad av förlust av livsmiljö.

> **Naturlig utbredning:** Kamerun och Nigeria.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktiga områden och längs små, skogsbevuxna vattendrag i bergigt gräsland. Huvuddelen av de kända fynden ligger mellan omkring 900 och 1.800 meters höjd, och den har setts ända upp på knappt 2.000 meters höjd vid Elak-Oku på Mount Oku. Klimatet i Bamenda-höglandet är svalare än i låglandet, särskilt på natten, och det finns en tydlig regntid. Konkreta mätvärden för temperatur och luftfuktighet i grodans livsmiljö är inte dokumenterade.

Arten klarar sig ovanligt bra i jordbruksmark och är en av de få grodor som fortfarande finns i starkt påverkade områden. Ändå pressas dess livsmiljöer av röjning för jordbruk, insamling av ved och ny bebyggelse. Det är inte känt hur väl den tål bekämpningsmedel och mer intensivt brukande. På dagen vilar den på vegetation nära vatten, och på natten kväker hanarna från växter vid vattenkanten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Fyra vuxna djur behöver ett terrarium på minst 60 × 30 × 40 cm (längd × bredd × höjd). *H. riggenbachi* blir större än de helt små vassgrodorna, och grodorna är snabba och utnyttjar all plats, så större är bättre. Ett terrarium med frontdörr är bättre än ett som öppnas uppifrån, eftersom grodorna lätt hoppar eller springer uppåt när locket öppnas. Locket ska sluta tätt och ha fint nät, så att luften kan växla och ingen rymmer.

De flesta *Hyperolius*-arter sover på växtlighet på dagen, så växtligheten är viktig. Lämpliga växter är svärmorstunga, små bohag, philodendron med stora blad och gullranka. Skölj växterna noga och låt dem stå utanför terrariet i några veckor, så att rester av gödning, bladglans och bekämpningsmedel försvinner. Konstgjorda växter fungerar också. Lägg till grenar av drivved, bambu och korkbark som sittplatser.

Botten betyder inte så mycket, eftersom grodorna sällan går på marken, men den ska vara lätt att hålla ren. Ett lager grus under en nätavdelning och ett lager fuktig sphagnum ovanpå hindrar mossan från att bli vattenmättad, och mossan behöver bara bytas med några månaders mellanrum, så länge terrariet luktar friskt. Kokosfiber och jordblandningar med växter fungerar också, och fuktigt hushållspapper är en enkel lösning för en karantänlåda, men måste bytas flera gånger i veckan. En nyinköpt grupp hålls ungefär en månad i ett enkelt uppsatt terrarium, så att man kan hålla ett öga på djuren.

TEMPERATUR

Dagtid ska temperaturen i terrariet vara 21-26 °C, och på natten får den sjunka till 17-20 °C. En nedgång på omkring 5 °C på natten motsvarar en högländsart och är nyttig. Släck all belysning på natten.

H. riggenbachi lever i kallt högländ område och ska inte ha en varm fläck under en värmelampa. Grodor som sitter länge i värmen torkar ut, och vid hög värme ökar risken för bakterie- och svampangrepp. Håll därför terrariet borta från söderfönster, och mät temperaturen på flera ställen med en digital termometer.

Ett rum med vanlig rumstemperatur räcker ofta. Är det kallt på vintern kan en svag värmematta på sidan eller en låg lampa på termostat höja temperaturen. Tecken på för låg temperatur är bristande aptit och djur som sitter hopkrupna.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 65-80 %. Värdet är inte dokumenterat för arten, utan lånat från *Hyperolius pickersgilli*. Spruta terrariet med ljummet, rent vatten varje kväll när grodorna vaknar, och gärna lätt igen under dagen. Grodorna dricker och tar upp vatten från blad och väggar, så fuktiga blad är viktiga. Håll luften i rörelse med nätöppningar, så att terrariet inte blir stillastående och mögligt, och torka bort överskottsvatten från rutorna om de är dyngsura hela dagen.

I naturen växlar fukten mellan regntid och torrtid, och terrariet kan efterlikna det genom att vara något torrare under en period och därefter spruta kraftigt flera gånger om dagen. En liten minskning av luftfuktigheten under dagen är normal, men djuren ska inte torka ut. Om det är mycket fukt ska ventilationen vara extra god.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ställ in en bred, låg vattenskål med 3-5 cm djup i terrariet och håll den full hela tiden. Grodorna sitter ofta i vattnet på natten och dyker ned när de blir skrämda. Ge dem en lätt väg upp ur skålen med sten, bark eller en växt, så att de inte drunknar. Vattnet får inte innehålla klor eller kloramin. Använd avklorerat kranvatten med vattenberedningsmedel, regnvatten eller omvänd osmos-vatten med tillsatta mineraler för akvarier. Byt vattnet varje dag och ta bort döda foderdjur och spillning med detsamma.

Amfibier tar upp vatten och lösta ämnen genom huden, så rengöringsmedel, tvål, kräm och handdesinfektion får inte komma i kontakt med skålen eller terrariet. Skölj skålen med rent vatten och använd inte tvål.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

LJUS OCH UVB

Grodan har nytta av kraftigt ljus, så ett ljust terrarium är en bra utgångspunkt. Använd lysrör eller LED med en färgtemperatur på 5.000-6.500 K som täcker terrariets hela längd, och tänd dem 12 timmar per dag med en timer. Kraftigt vitt ljus främjar färger och aktivitet. En vanlig glödlampa ger värme, men inte bra ljus.

Något UVB-behov har inte fastställts för arten, så UVB är valfritt. Rörgrodor sover ofta på blad i ganska öppen terräng, så ett lysrör med låg UVB-strålning är ändå ett rimligt tillskott (Ferguson-zon 1). Placera det över nätet på ena sidan, så att grodorna kan välja skugga i resten av terrariet. Erbjud alltid växter som ger skydd under dagen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Grodan är en glupsk liten jägare och tar de flesta insekter som är lika stora som huvudet eller mindre. Grundfodret är små syrsor på 6-10 mm och flygdugliga bananflugor. Variera med husflugor och små nattfjärilar. Husflugor kan köpas som larver, får förpuppa sig och kan som vuxna förvaras i kylskåp i upp till en månad. Strö de kalla, stela flugorna i terrariet, där de vaknar och ger grodorna något att jaga.

Utfodra 2-4 gånger i veckan, med så mycket att allt är uppätet under natten. Finns det foderdjur kvar på morgonen har du gett för mycket. Är allt borta på några minuter är det för lite. Räkna med 3-6 syrsor per groda och utfodring. Unga grodor utfodras varje dag med bananflugor och helt små syrsor.

Pudra fodret med ett fosforfritt kosttillskott med kalk och D3-vitamin, och använd ett tillskott med vitamin A i form av retinol, inte betakaroten, som amfibier inte alltid kan tillgodogöra sig. Pudra varannan utfodring, och oftare till ungdjur. Släng tillskott när de har varit öppnade i tre till sex månader.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Hyperolius riggenbachi är nattaktiv och snabb. På dagen sitter djuren stilla på blad och rutor, och på natten jagar de, simmar i vattenskålen och kväker. Hanarna försvarar en favoritplats och kväker högt, ofta efter sprutning, så terrariet hör inte hemma i ett sovrum.

Grodorna hålls i en grupp, och antalet kan vara fem till tio djur i ett större terrarium. Med bara ett par djur ser man bara en del av deras beteende, och de leker sällan. Se till att terrariet inte blir överfullt, så att hanarna kan hålla sitt avstånd.

Grodorna bör helst inte hanteras. De är små och ömtåliga, och huden tar upp ämnen från händerna. Om det är nödvändigt, ha våta, rena händer utan tvål och kräm. Flytta djuren med en liten plastbehållare när du gör rent. Öppna terrariet långsamt, för djuren hoppar lätt upp mot öppningen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är lätta att känna igen. Hanarna ropar, deras ljudblåsor är ofta färgade efter en natt med läten, och de är mindre och smalare än honorna. Honorna blir större, och när de är redo att lägga ägg skiner de runda äggen igenom huden på buken. Arten har könsskillnad i färg, så hanar och honor kan också kännas igen på teckningen. Arten blir sannolikt könsmogen under det första levnadsåret som de flesta hyperoliider; en exakt siffra är inte dokumenterad. För avel bör gruppen ha minst tre till fyra honor och lika många hanar eller fler.

PARNING

Arter i släktet *Hyperolius* leker typiskt när regntiden sätter in. Terrariet kan efterlikna det genom att mata rikligt, gärna dagligen och med variation, tills honorna är tydligt äggfyllda, och genom att spruta minst en gång om dagen och en gång om natten. Hanarna kväker högljutt på natten, och ofta också på dagen efter sprutning. Något mindre ventilation kan höja luftfuktigheten till 80-100 %, och det kan främja leklusten. Hur *H. riggenbachi* lockas att leka är inte dokumenterat, så erfarenheten är lånad från släktskapsnära arter.

Hanen griper honan bakifrån i parningsgreppet (amplexus), och paret söker en plats i eller vid vattnet.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggen läggs i eller vid vatten. Hos arter i släktet sitter de på vattenväxter eller klibbar över vatten på blad och rutor, och exakt var *H. riggenbachi* lägger sina är inte dokumenterat. Antalet varierar från några få dussin till flera hundra ägg per äggläggning (30-300), och siffran är lånad från släktet. Det finns ingen yngelvård: föräldrarna tar inte hand om ägg eller grodyngel.

En låg vattenskål räcker sällan. En större vattenyta med vattenväxter fungerar bättre. Flytta gruppen till ett terrarium med 5-13 cm vatten på botten, eller sätt det befintliga terrariet under vatten efter att ha tagit bort bottenlager som ruttnar. Låt drivved och korkbark flyta eller sticka upp ur vattnet, och täck vattnet med vattenväxter som slingor, hornsärvar, javamossa och andra flytande vattenväxter. Långa rankor av guldranka över vattnet kan också användas.

Vattenkvaliteten är avgörande. Ta bort döda foderdjur och spillning, och byt minst hälften av vattnet varje vecka, vilket också kan främja äggläggningen. Om ingenting händer efter några veckor flyttas grodorna tillbaka till normal uppställning, och en månad senare kan försöket upprepas.

Grodynglen är inte kräsna, och flingor eller pellets för akvariefisk räcker om vattnet hålls på 21-24 °C. Använd en akvarievärmare om det behövs. Grodynglen kan bli upp till omkring 4 cm långa när svansen räknas med.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 6-8 dagar (siffra från släktet). Grodynglen växer, och efter 45-120 dagar, beroende på temperatur, foder och plats, kommer frambenen. Hos den besläktade *Hyperolius pickersgilli* avstannar utvecklingen vid 17-19 °C, och vid 16 °C och därunder dör flera grodyngel, så för kallt vatten är en risk. Håll vattnet rent och vattentemperaturen stabil, och undvik att överutfodra.

När frambenen kommer klättrar de små grodorna upp på sidan av akvariet. Då kan de samlas upp och flyttas till en liten ventilerad plastlåda med mindre än en halv centimeter vatten och några blad att vila på. Svansen försvinner inom några dagar, och först då ska de få mat. Se till att de kan ta sig upp ur vattnet, och att de nyförvandlade grodorna inte drunknar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyligen förvandlade grodorna är mycket små och kräver alldeles små, levande foderdjur. Bananflugor och små syrsor, ungefär en vecka gamla, utgör huvuddelen och ska pudras med kosttillskott vid varje utfodring. Mata dem varje dag och håll ögonen på de minsta, som kan bli utkonkurrerade. Sortera dem i separata boxar tills de har vuxit till sig.

Håll ungarna i ventilerade plastbehållare med fuktigt underlag, växtblad och lätt sprutning. De vuxna färgerna utvecklas under de första månaderna. Könsmognad nås omkring ett år efter förvandlingen, men det är inte dokumenterat för arten. Flytta dem till ett större terrarium när de är stora nog att ta större bytesdjur, och sätt dem tillsammans med grodor av samma

storlek.

Hälsa och vanliga misstag

Hyperolius riggenbachi är härdig när den väl har kommit till ro, men vildfångade djur har ofta en tuff tid bakom sig. De typiska problemen är:

- Magra eller utsvultna djur efter transport. Välj djur med fyllig, svagt välvd kropp och mata regelbundet de första veckorna.
- Brist på kalk och vitaminer, som visar sig som svaghet, krokiga ben och darrningar. Använd ett fosforfritt tillskott med kalk, D3 och vitamin A i form av retinol.
- Dålig vattenkvalitet, som kan ge hud- och svampproblem. Byt vattnet dagligen, ta bort döda foderdjur och undvik klor, tvål och andra kemikalier.
- För låg fukt eller för mycket värme, som torkar ut huden. Håll fuktigheten på 65-80 % och undvik hög värme.
- Stress och skrämda djur som slår sig när de far runt. Använd ett terrarium med frontdörr och öppna det lugnt.

Ett friskt djur är snabbt, flyr när det störs och har slät hud utan skrapsår. Sök veterinär med kunskap om amfibier om en groda tappar i vikt, inte äter, har sår, svullnader eller röd hud, eller sitter slapp och slö.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.